

De marktberichten van agrarische producten en grondstoffen staan wekelijks in de krant. Maar hoe ontwikkelt de markt zich op de middellange termijn? Welke indicatoren moet de melkveehouder in het vizier houden? Deze editie van rubriek 'Markt' gaat over zuivel.

Poedermarkt zoekt evenwicht

Tanende melkpoederprijzen tegenover een stabiele markt voor zuivelvet. Staat de melkveehouderij aan de vooravond van een nieuwe zuivelcrisis? De kalversector heeft een belangrijke sleutel in handen. Herstelt de vraag uit deze bedrijfstak, dan slinkt de poederberg rap.

TEKST TIJMEN VAN ZESSEN

De meeste melkveehouders zien het bedrag op hun rekening-courant elke maand weer stijgen. De melkprijzen begeven zich dit najaar op lucratieve hoogten. Vorig jaar om deze tijd steeg de melkprijs in vier maanden met 12,50 euro per honderd kilo melk. Dankzij de almaar stijgende prijs van boter en goede prijzen voor kaas wist de melkprijs dit jaar verder aan te dikken.

Die goede prijs voor zuivelvet is er nog steeds, maar de markt onderging de afgelopen maanden wel een correctie. Met de kerstaankopen in het vooruitzicht is er inmiddels een bodem gevonden die uitkomt rond de 500 euro per honderd kilo boter (figuur 1).

Melkpoederberg als boosdoener

Aan de eiwitkant ziet de zuivelmarkt er minder rooskleurig uit. De goede melkprijzen werden al niet of nauwelijks ondersteund door het eiwit, de vooruitzichten wijzen erop dat dit de komende maanden zeker niet verbetert. Zuivelanalist Mark Voorbergen noemt de grote voorraad Europees melkpoeder – een dikke 350.000 ton – als grote boosdoener. 'De enige manier om van die voorraad af te komen, is de prijs dusdanig te verlagen dat nieuwe kopers toehappen. Met name de kalversector heeft een belangrijke sleutel in handen voor het herstel van het evenwicht in vraag en aanbod. Deze sector is de afgelopen tien jaar melkpoeder gaan vervangen door wei- en soja-eiwitten. Als de vraag uit deze bedrijfstak weer herstelt, kan de poederberg in een paar jaar zijn weggewerkt.' De Europese Commissie zinspeelt al op dit scenario.

Verwerkingscapaciteit dominantanter dan vraag en 0

Marktanalist DCA ziet een voor melkveehouders ongezonde zuivelmarkt die alle kanten opvliegt. De goede melkprijs die zuivelafnemers nu betalen, komt volgens DCA vooral door een (te) hoge verwerkingscapaciteit. Nu melkveehouders stuiten op de fosfaatbarrières, proberen melkfabrieken leveranciers aan zich te binden met hogere melkprijzen dan de markt op dit moment toelaat. Op die manier willen bedrijven als Arla, Friesland-Campina en DMK de winstgevendheid in hun

fabrieken waarborgen. Het lijkt erop dat de royale verwerkingscapaciteit dominantanter is voor de prijsvorming van boerderijmelk dan de prijzen van basiszuivelproducten. Ondertussen zakken de prijzen voor zuivel week na week verder weg. Vooral kaas moet het ontgelden. Terwijl er met de goede prijzen voor room en boter feitelijk gezien al een bodem moet zijn. Nederlandse melkveehouders ontvangen een goede melkprijs, de vraag wanneer de volgende crisis zich aan-

dient, ligt echter al op tafel. In 2018 wellicht nog niet, maar als de ontwikkeling in de huidige melkaanvoer de komende maanden aanhoudt, dan wordt 2019 een herhaling van 2015. Lichtpuntje is dat de vraag uit China weer aantrekt, maar de plussen in Europa en Amerika overtreffen die vraag ruim.

De visie van Gerben Iemhoff

Ondertoon in zuivelmarkt is stevig

'De wereldeconomie draait goed, de olieprijs stijgt weer, ik ben best optimistisch over de zuivelmarkt. De melkprijs zal wel even iets terugzakken, maar de ondertoon van de markt is nog stevig. Zeker als zuivelbedrijven meer merkproducten vermarkten in China en andere Aziatische landen.'

'De melkpoederberg is wel een zwaard van Damocles dat boven de markt hangt. Daar

moeten we zo snel mogelijk van af. De interventie van mageremelkpoeder is ooit bedoeld om de melkprijs te beschermen. Dat is misschien gelukt, maar hoe zou de markt er voor staan als dit melkpoeder niet was opgeslagen? Dan was er een hoop minder onzekerheid en zou de melkprijs zich sneller weer herstellen.'

Onlangs is er melkpoeder van de hand gegaan voor prijzen van 1400 en 1440 euro per ton, terwijl er vorig jaar geen zaken werden gedaan voor prijzen beneden de 2100 euro. Het lijkt erop dat de Europese Commissie af wil van het vaste bedrag waartegen zij partijen voor interventie uit de markt neemt.

Tot dusver lag dat bedrag op 1698 euro per ton, maar bij dit prijsniveau is een perverse prikkel ontstaan. Door de hoge prijzen voor zuivelvet kwamen veel zuivelbedrijven in de verleiding om poeder aan te bieden voor interventie en het vet duur te verkopen. Op die manier waren aantrekkelijke winsten te maken, maar zag de Europese Commissie de poederberg almaar groeien. 'Ik verwacht dat er bij de volgende landbouwrraad in december een besluit zal vallen om de vaste bedragen voor interventie van melkpoeder los te laten. De poeders zullen dan in tenders worden vrijgegeven, wat betekent dat de hoogste bidder het product kan kopen', legt Klaas Johan Osinga, zuivelanalist voor LTO, uit.

Met dit besluit zou er een bodem onder de markt wegvallen. Het zal de poederprijzen verder onder druk zetten, maar geeft de markt tegelijkertijd de kans om te zoeken naar een gezond evenwicht.

Mondiale vraag naar zuivel blijft stijgen

Rabobank verwacht dat de mondiale vraag naar zuivel tot 2022 jaarlijks blijft stijgen met 2 tot 2,5 procent. In de toekomstvisie 'Melken in de nieuwe realiteit' stelt de bank dat deze groei vooral plaatsvindt in regio's met een toenemende bevolking en een groeiend besteedbaar inkomen. Denk daarbij aan India en China. Maar de groeiende Chinese vraag naar melkpoeder alleen is volgens Voorbergen niet voldoende om de markt voor mageremelkpoeder weer in balans te brengen. 'China kent een matig seizoen wat melkproductie betreft. De vraag loopt dus door, maar die toename is geleidelijk. Je trekt er geen deksel mee open waar ineens die voorraad poeder in wegloupt.'

Melkaanvoer Europa zet de toon

Tanende poederprijzen tegenover een stabiele markt voor zuivelvet. Staat de melkveehouderij aan de vooravond van een nieuwe zuivelcrisis? Voorbergen ziet in de totale markt voor zuivelproducten al met al nog wel een stevig fundament. 'Maar we hebben het

beste al wel weer achter ons. In de melkprijzen van vandaag zien we dat nog niet terug, maar de prijzen voor basiszuivelproducten zijn de laatste maanden met dusdanige klappen omlaaggegaan, dat ik de eerste melkprijsverlaging vanaf januari wel verwacht.'

Veel zal afhangen van hoe de melkaanvoer zich ontwikkelt. Nieuw-Zeeland draait de eerste maanden van het seizoen geen torenhoge productie. En in de Verenigde Staten, waar boeren als eerste op de markt reageren, begint de pijngrens volgens Voorbergen in zicht te komen. Met pijngrens bedoelt hij dat het punt is gekomen dat melkveehouders op de rem trappen omdat er aan de melk niets meer wordt verdiend.

Uit die regio's valt daarom geen extra melk te verwachten, maar in Europa produceren melkveehouders volop. Ze willen de kasreserves aanvullen die in de afgelopen jaren als sneeuw voor de zon zijn verdwenen. Zo lag volgens Osinga de aanvoer in Duitsland hartje zomer nog onder de aanvoer van vorig jaar, maar zijn er dit najaar al weken geweest dat er een plus werd opgeschreven van ruim drie procent. |

Figuur 1 – Ontwikkeling van prijzen voor boter en mageremelkpoeder (bron: ZuivelNL)

